

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği (Child-Parent Relationship Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği (Child-Parent Relationship Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20557>

Özet

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği (Child-Parent Relationship Scale), ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkinin kalitesini ve boyutlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikolojik bir ölçme araçtır. Bu akademik giriş, ölçeğin Didem Saygı tarafından 2011 yılında Türkçeye uyarlama çalışmasıyla esas almaktadır. Saygı'nın **yüksek lisans tezi** kapsamında gerçekleştirilen bu çalışmada, ölçeğin Türkiye popülasyonunda geçerlik ve güvenilirliğini sağlamaya hedeflemesi, özellikle İstanbul örnekleminde anne-çocuk ilişkisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesine odaklanmıştır.

Ölçek, ilişkiyi genellikle yakınlık, çatışma ve bağımlılık gibi temel boyutlar üzerinden değerlendirerek, ebeveynin çocuğa yönelik algıları ve tutumları objektif bir şekilde kaydetmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede, klinik ve gelişimsel psikoloji alanlarında ebeveyn-çocuk etkileşiminin derinlemesine analizi mümkün kılınmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği, Child-Parent Relationship Scale, Psikolojik Ölçek, Uyarlama, Anne-Çocuk İlişkisi, Didem Saygı, İstanbul Örneklemi, Psikometri.

Yazarlar

Didem Saygı

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin duygusal ve davranışsal niteliklerini sistematik olarak ölçmektir. Bu nitelikler genellikle sıcaklık, kabul, dümanlık ve çatışma seviyeleri olarak kavramsallaştırılır. Ölçek, çocuk gelişimi araştırmalarında, klinik değerlendirmelerde ve ebeveynlik müdahale programlarının etkinliğini ölçmede temel bir araç olarak kullanılır.

Didem Saygı tarafından yürütülen 2011 uyarlama çalışmasının özel amacı ise, uluslararası alanda kabul görmüş bu araç, Türk kültürüne ve dil yapısına uygun hale getirmek ve böylece Türkiye'deki bilim insanlarının güvenilir bir ölçüm aracıyla anne-çocuk ilişkisi dinamiklerini incelemesine olanak tanımaktır. Çalışmada, özellikle anne tutumlarının ve ilişkisel değişkenlerin incelenmesine odaklanmıştır.

Yapı

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği, genellikle iki ana boyut etrafında örgütlenmiş psikolojik yapıları ölçmektedir: **Yakınlık/Sevgi** (Warmth/Closeness) ve **Çatışma/Uyumazlık** (Conflict). Yakınlık boyutu, ebeveynin çocuğa karşı gösterdiği kabul, sevgi, destekleyici tutum ve duygusal bağlılığı kapsar. Çatışma boyutu ise, ilişkideki gerginlik, dümanlık, öfke ve disiplin sorunlarını yansıtır.

Ölçek, ebeveynin kendi algıları üzerinden ilişkiyi değerlendirmesini sağlayarak, bağlanma teorisi ve sosyal öğrenme teorisi çerçevesinde önemli veriler sunar. Bu yapı, çocuğun uzun vadeli psikososyal gelişimi üzerindeki ebeveyn etkileşiminin kalitesini belirlemede merkezi bir rol oynar.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, bir ölçeğin Türkçeye uyarlanması sırasında **geçerlik** çalışmaları yapılması zorunludur. Uyarılma tezinde, ölçeğin yapı geçerliğinin (Construct Validity) incelenmesi için genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullanılmaktadır. Bu analizler, orijinal ölçekteki faktör yapısının Türk örnekleminde de tutarlı bir şekilde ortaya çıkıp çıkmadığını belirler.

Ayrıca, ölçeğin ölçüt bağımlı geçerliğinin (Criterion-Related Validity) sağlanması amacıyla, ölçülen yapıyla teorik olarak ilişkili olduğu bilinen diğer ölçeklerle korelasyon analizleri yapılmış olmalıdır. Bu işlemler, Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği'nin gerçekten ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı ölçtüğünü kanıtlar.

Güvenirlik

Güvenirlik (Reliability), bir ölçme aracının tekrarlı ölçümlerde tutarlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder. Uyarılma çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmalıdır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve ölçeğin güvenilir olduğunu gösterir.

Çıktı tutarlılığını yanı sıra, ölçeğin zamana karşı kararlılığını test etmek için test-tekrar test güvenilirliği yönteminin de kullanılması beklenir. Bu çalışmalar, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı ve kararlı sonuçlar üretme kapasitesini bilimsel olarak destekler.

Faktör Analizi

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği'nin Türkçe uyarılması, ölçeğin kültürel ve dilsel farklılıklara rağmen psikometrik yapısının koruyup korumadığını anlamak için faktör analizine tabi tutulmuştur. Bu analizler, ölçeğin maddelerinin hangi temel boyutlar altında toplandığını gösterir. Orijinal ölçek yapısının iki temel faktör (Yakınlık ve Çatışma) içerdiği göz önüne alındığında, Türk uyarılmasında da bu faktör yapısının doğrulandığı varsayılmaktadır.

Faktör analizleri, ölçeğin alt boyutları'nı ayrı ayrı netleştirerek araştırmacılara, ebeveyn-çocuk ilişkisinin hangi spesifik bileşenlerinin (örneğin, duygusal destek veya disiplin tutumu) ölçüldüğü konusunda kesin bilgi sağlar.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği

Biçim: Öz Bildirim Ölçeği. Genellikle Likert tipi derecelendirme (örneğin, 4'lü veya 5'li) kullanılarak ebeveynlerin kendi algılarını beyan etmeleri istenir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal Dil (Genellikle İngilizce)

Popülasyon Grubu: Ebeveynler (Özellikle anneler, uyarlama çalışması bağlamında)

Yaş Grubu: Yetişkin ebeveynler. Uygulama genellikle okul öncesi veya ilköğretim çağındaki çocukların ebeveynleri üzerinde yapılır.

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, İstanbul ilindeki çeşitli sosyo-ekonomik ve demografik özelliklere sahip annelerden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Nicel araştırma yöntemleri kullanılarak veri toplanmıştır. Çalışma, kesitsel bir desene sahiptir ve veri toplama aracı olarak anket ve ölçekler kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik, İlişki Kalitesi, Çatışma Boyutu, Yakınlık, Bağlanma, Yüksek Lisans Tezi, Ölçüm Aracı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemiştir.)

İletişim E-posta Adresleri: dmdidem@hotmail.com

Yazın Adresi: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (2011 çalışması bağlamında)

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): 2011

Çinler ve Ücret: Ölçeğin akademik çalışmalarda kullanılması için Didem Saygı'nın yüksek

lisans tezine atıf yapılması gerekmektedir. Ölçeğin orijinal versiyonunun telif hakları, orijinal geliştiricilerine aittir ve geniş çaplı ticari kullanımlar için izin alınması zorunludur. Ölçeğin uyarlama çalışmasına ait PDF dosyası şu bağlantıdan indirilebilir: ebeveyn-cocuk-iliskisi-olcegi-child-parent-relationship-scale-toad.pdf

Kaynaklar

Saygı, D. (2011). *Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve anne-çocuk ilişkisinin bazı değişkenler açısından incelenmesi: İstanbul örneklemi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. Çalışmaya YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Ölçek maddelerine ulaşmak ve tam içeriği incelemek için yukarıda referans verilen yüksek lisans tezine (Saygı, 2011) başvurulması gerekmektedir.